

Hogeschool Rotterdam
College van bestuur
Postbus 25035
3001 HA ROTTERDAM

Besluit

Besluit strekkende tot een positieve beoordeling van een aanvraag om accreditatie van de opleiding hbo-bachelor Facility Management van de Hogeschool Rotterdam

datum	Algemene gegevens:	
23 december 2010	Naam instelling:	Hogeschool Rotterdam
onderwerp	Naam opleiding:	hbo-bachelor Facility Management (240 ECTS)
Besluit	Datum aanvraag:	23 augustus 2010
accreditatie hbo-bachelor	Varianten opleiding:	voltijd, deeltijd
Facility Management van de	Locatie opleiding:	Rotterdam
Hogeschool Rotterdam	Naam VBI:	Netherlands Quality Agency (NQA)
(#4511)	Datum visitatie:	18 mei 2010
ons kenmerk	Datum VBI-rapport:	augustus 2010
NVAO/20103658/AH		
bijlage		

1 Beoordelingskader:

Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs [hbo-bachelor] van de NVAO (Accreditatiekader; Stcrt. 2003, 120). Op grond van het toepasselijke Accreditatiekader wordt een opleiding beoordeeld aan de hand van zes onderwerpen, te weten: doelstellingen opleiding, programma, inzet van personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en resultaten.

Samenstelling panel:

- Drs. A.M.P. Jakobs (domeindeskundige), Manager Facilitair Bedrijf en lid management-team van de Holding Sint Maartenskliniek te Nijmegen en Woerden;
- Mr. M. Vervoort, (domeindeskundige), tot 2008 Hoofd Stages Hoge Hotelschool Maastricht, daarna verbonden aan faculteit Hoge Hotelschool Maastricht, Hogeschool Zuyd;
- M. Nieuwenhuis (student-lid), student Facility Management (Academie Diedenoort) Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), Nijmegen;
- Drs. L. van der Grijsparde, zelfstandig onderwijsadviseur, NQA-auditor.

pagina 2 van 8 **Bevindingen:**

Doelstellingen opleiding

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel stelt vast dat de opleiding de landelijk ontwikkelde en door het werkveld gevalideerde competenties hanteert (*Facility Management Competentieprofiel voor de bacheloropleiding hoger beroepsonderwijs* d.d. oktober 2005 van het Landelijk Overleg Opleidingen Facility Management (LOOFD)). Via periodiek overleg met het werkveld via de beroepenveldcommissie wordt aansluiting op eisen van vakgenoten en de beroepspraktijk gewaarborgd. De wijze waarop dit nu plaatsvindt, beoordeelt het panel als goed. Het is van mening dat de opleiding zich nationaal nadrukkelijker kan profileren door speerpunten te formuleren in haar profiel. Eén van de speerpunten van de Hogeschool Rotterdam is internationalisering. Het panel constateert dat de opleiding dit punt niet of onvoldoende heeft verwerkt in competenties en streefdoelen. Het panel heeft waardering voor de zorgvuldige wijze waarop de opleiding voor de deeltijdopleiding de vijftien kerntaken heeft afgeleid van de negen landelijk overeengekomen competenties. De verantwoording en onderbouwing van de relatie tussen de competenties en de kerntaken vindt het echter mager.

In het landelijke beroepsprofiel en in het opleidingsprofiel van de voltijdopleiding wordt de relatie tussen de Dublin-descriptoren en de competenties gelegd. Het panel stelt vast dat de competenties van de voltijdopleiding voldoende overtuigend aansluiten bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van bachelor kwalificaties. De aansluiting van de kerntaken van de deeltijdopleiding op de Dublin-descriptoren wordt niet rechtstreeks toegelicht door de opleiding. Impliciet is de aansluiting aan te tonen door de koppeling van de kerntaken aan de competenties, die aansluiten bij de Dublin-descriptoren.

De eindkwalificaties van de opleidingen, in de vorm van competenties bij de voltijdopleiding en kerntaken bij de deeltijdopleiding, weerspiegelen duidelijk het beroep van facilitair manager, zoals dat ook door de beroepsvereniging is omschreven op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar. Er functioneert een beroepenveldcommissie op opleidingsniveau, die drie maal per jaar overlegt met de opleiding over onder andere de competenties en de kerntaken. De opleiding is volgens het panel in staat om aan te sluiten bij vernieuwingen in de praktijk, mede door de contacten met de beroepenveldcommissie.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'doelstellingen opleiding' als voldoende.

Programma

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

De inhoud van het programma getuigt volgens het panel van het vereiste niveau. De gehanteerde literatuur en opdrachten die worden uitgevoerd, zijn hier bewijzen van. Uit stageverslagen blijkt dat de studenten tijdens de stages aan de relevante beroepscompetenties werken. Het panel is er samen met de opleiding van overtuigd dat de ontwikkelingen rond het lectoraat in positieve zin gaan bijdragen aan de inbedding van onderzoek in het programma. Door de van de kerntaken afgeleide projecten, die deeltijdstudenten voornamelijk in de eigen werkpraktijk uitvoeren, wordt in het deeltijdprogramma de ontwikkeling

pagina 3 van 8 van beroepsvaardigheden gewaarborgd. Binnen de deeltijdopleiding is sprake van regelmatige interdisciplinaire samenwerking tussen de studenten.

Naar aanleiding van de gesprekken en de bestudeerde materialen stelt het panel vast dat het voltijdprogramma een adequate concretisering is van de LOOFD-competenties. Het panel concludeert op basis van bestudering van modulewijzers en de competentie-matrix dat de opleiding op de goede weg is met de concretisering van de competenties in concrete leerdoelen, maar dat dit nog kan worden aangescherpt. Uit de bestudeerde documentatie blijkt dat de inhoud van het voltijdprogramma de mogelijkheid biedt om de competenties te leren beheersen. De inhoud van het deeltijdprogramma biedt de mogelijkheid om de kerntaken op het juiste niveau te leren beheersen. Evenals bij de voltijdopleiding is de relatie tussen de kerntaken en leerdoelen van de curriculumonderdelen niet helder genoeg gepresenteerd.

Het programma is vormgegeven volgens de principes van het zogenoemde ROM-model ('*Rotterdams Onderwijsmodel*'). Dat betekent dat in het curriculum drie lijnen te onderscheiden zijn; de kennislijn, de praktijkgestuurde lijn en de studentgestuurde lijn. Het panel heeft geconstateerd dat het voltijdprogramma een inhoudelijk samenhangend geheel vormt. Studenten bevestigen dat de leerlijnen herkenbaar zijn in het programma en dat het programma voldoende samenhangend is. Ten aanzien van de deeltijdopleiding werd tijdens een evaluatie enkele jaren geleden geconstateerd dat op dat moment het onderwijsprogramma nog een compilatie van de programma's van de gezamenlijke deeltijdopleidingen was. Het panel is, op grond van materiaalbestudering en gesprekken met studenten en docenten, overtuigd van een goede inhoudelijke samenhang in het programma op dit moment.

De hogeschool heeft het minimum aantal contacturen per studiejaar vastgelegd. In het eerste jaar is het aantal contacturen in de voltijdopleiding per september 2009 uitgebreid van 16 naar 20 klokuren per week; de omvang van een contactuur is vergroot van 40 naar 50 minuten. Voor het tweede, derde en vierde studiejaar is het aantal contacturen bepaald op resp. 580, 310 en 280. Het panel constateert dat de voltijdopleiding bezig is met een herinrichting van het curriculum en van de curriculumonderdelen, volgens de richtlijnen uit de hogeschoolnotitie *Werken aan attractief en intensief onderwijs*. Eén van de aanpassingen is het invoeren van meerdere toetsmomenten per curriculumonderdeel. Piekbelasting wordt hiermee verminderd. Op grond van gevoerde gesprekken en bestudeerde documentatie kan het panel concluderen dat ook het deeltijdprogramma een studeerbaar geheel vormt. Het programma sluit goed aan bij de kwalificaties van instromende studenten. De opleiding investeert daarnaast aantoonbaar extra in de begeleiding van studenten bij hun studiekeuze door het voeren van startgesprekken. Het panel vindt de invoering van deze gesprekken een goede ontwikkeling. Het panel constateert dat de deeltijdopleiding een intensieve intakeprocedure kent, waarin goed wordt bekeken of een student past in de opleiding en voldoende kans van slagen heeft.

Het programma van zowel de voltijdse als de deeltijdse opleiding heeft een omvang van 240 ECTS en voldoet daarmee aan de formele eisen voor een bacheloropleiding in het hbo. De opleiding hanteert verschillende werkvormen, waarover de studenten zich in gesprekken met het panel positief uitspreken. Studenten werken relatief veel aan projecten, passend bij het didactisch concept van de hogeschool. Op grond van het bestudeerde materiaal en de gesprekken stelt het panel vast dat de opleidingen erin zijn geslaagd de hogeschoolbrede concepten 'Competentiegericht leren' en 'De praktijk centraal' op een voor de opleiding geschikte wijze toe te passen. Het panel constateert dat binnen de deeltijdopleiding het leerlijnenmodel op een voor deze specifieke doelgroep geschikte wijze is doorgevoerd. Er wordt binnen de opleidingen adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van programmaonderdelen hebben gerealiseerd. De gehanteerde toetsen zijn van voldoende

pagina 4 van 8 niveau. Ruimte voor verbetering is er bij de toetsen met gesloten vragen. Het panel constateert echter op grond van bestudering van modulewijzers, stage- en afstudeerhandleidingen dat nog niet voor alle curriculumonderdelen concrete beoordelingscriteria zijn vastgesteld. Waar deze wel zijn geformuleerd, is nog niet overal inzichtelijk hoe de beoordelingscriteria zijn afgeleid van de leerdoelen en competenties. De opleiding heeft onder andere via afzonderlijke toetscommissies voor de voltijd- en deeltijdopleiding veel aandacht voor toetsontwikkeling en een optimale verdeling van toetsvormen over het curriculum.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'programma' als voldoende.

Inzet van personeel

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel stelt op basis van de cv's van de docenten vast dat het onderwijs wordt verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk. Voor een deel gaat het hierbij om docenten met een deeltijdaanstelling, die daarnaast werkzaam zijn in de relevante praktijksetting. Ook maakt de opleiding gebruik van gastdocenten uit het veld. Studenten geven aan dat de docenten in voldoende mate de verbinding met de actuele praktijk leggen.

De docent/studentratio is voor alle voltijdopleidingen binnen het instituut gelijk: in het studiejaar 2009/2010 is deze 1:26. Voor de deeltijdopleiding is deze ongeveer 1:28. Docenten ervaren een hoge werkdruk maar bevestigen dat de opleiding zich inspant om deze binnen aanvaardbare grenzen te houden. Studenten en vertegenwoordigers uit het werkveld geven aan dat docenten goed bereikbaar zijn en beschikbaar voor vragen. Het panel constateert dat er voldoende personeel wordt ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Uit de cv's van de docenten blijkt dat circa 50% van de docenten een relevante academische opleiding heeft afgerond. Alle docenten zijn didactisch bevoegd. Het panel heeft een betrokken, zeer enthousiaste groep docenten aangetroffen. Zichtbaar is dat de groep als team functioneert. De docenten zijn gewend aan een intensieve beoordelingssystematiek, waarin zij ook zichzelf en collega's beoordelen. Het team is naar het oordeel van het panel in staat tot een inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'inzet van personeel' als voldoende.

Voorzieningen

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel heeft de faciliteiten waargenomen tijdens een rondleiding en stelt vast dat deze toereikend zijn voor de opleiding om het programma naar wens uit te voeren. De laatste jaren zijn veel vernieuwingen doorgevoerd in het klassieke onderwijsgebouw, waardoor

pagina 5 van 8 studenten veel ruimte hebben gekregen om gezamenlijk te overleggen of individueel te werken. De studenten zijn tevreden over de faciliteiten.

De studiebegeleiding is, in de vorm van studieloopbaancoaching (SLC), een belangrijk onderdeel van het ROM en ondergebracht in de studentgestuurde leerlijn. Binnen de deeltijdopleiding worden studenten ingedeeld in groepen voor de studieloopbaancoaching. In principe maken studenten gedurende de hele opleiding deel uit van dezelfde groep. De studenten worden intensief begeleid door hun SLC-coaches en peercoaches. Deze begeleiding wordt door de studenten als zeer nuttig ervaren, zo constateert het panel op basis van de gevoerde gesprekken. De coaches zijn volgens de studenten zeer toegankelijk. De informatievoorziening aan studenten is toereikend.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'voorzieningen' als voldoende.

Interne kwaliteitszorg

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Het panel stelt vast dat de opleiding periodiek wordt geëvalueerd, waarbij de deeltijdopleiding soms andere, voor deze opleiding beter passende, keuzes maakt binnen het proces van evalueren. De respons op evaluaties is voldoende om uitspraken over de kwaliteit van het onderwijs te kunnen doen. Het panel heeft geconstateerd dat de geformuleerde streefdoelen over het algemeen nog onvoldoende specifiek zijn geformuleerd, zodat onvoldoende is af te leiden welke normen worden gehanteerd. De opleiding is zich hiervan bewust en gaat een start maken met het 'SMART' maken van de doelen.

De opleiding maakt aan de hand van verschillende documentatie voldoende duidelijk dat verbetermaatregelen worden ingezet naar aanleiding van diverse evaluaties onder betrokkenen. Gesprekken met studenten en docenten onderschrijven dit. Als voorbeelden worden genoemd: het vervangen (van de inhoud) van modules om aan te blijven sluiten bij de praktijk, het verplaatsen van modules in het kader van de volgtijdelijkheid en zwaarte van modules en projecten, en het naar voren halen van facilitaire modules in het eerste jaar zodat studenten zich sneller een beeld kunnen vormen van het latere beroep. Het panel constateert dat de beroepenveldcommissie intensief is betrokken bij de interne kwaliteitszorg, mede aangezien enkele leden ook stage- en afstudeerprojecten begeleiden. Studenten worden daarnaast voldoende betrokken bij de kwaliteitszorg, al geven zij wel aan dat zij graag meer informatie willen ontvangen over wat er wordt gedaan met de kritische opmerkingen bij evaluaties. De opleiding is zich hiervan bewust en gaat dit optimaliseren. Ook alumni en medewerkers worden voldoende actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg, zo stelt het panel vast op grond van de gevoerde gesprekken en de bestudeerde beleidsdocumenten rond kwaliteitszorg.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'interne kwaliteitszorg' als voldoende.

Het panel komt tot de volgende bevindingen en overwegingen.

Tijdens hun afstuderen ontwikkelen studenten een beroepsproduct dat een bijdrage levert aan de oplossing van een relevant bedrijfsprobleem. Zij functioneren hierbij op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar. Het panel stelt op basis van de gesprekken en de bestudeerde handleidingen vast dat de stagetaken voorbereidend en/of ondersteunend zijn aan de afstudeeropdracht. In de deeltijd voeren studenten projectopdrachten en bedrijfsopdrachten in de eigen werkomgeving uit. Het panel heeft eindwerkstukken bestudeerd en heeft geconstateerd dat het hbo-bachelorniveau hierin voldoende is weerspiegeld. Zij constateert echter wel dat de vraagstelling van het afstudeerwerk regelmatig niet goed aansluit op de gekozen onderzoeksmethode en de beschrijving van de resultaten. De derdejaars stageverslagen lijken in veel gevallen beter gefundeerd te zijn. Een meerderheid van de alumni van de deeltijdopleiding vindt dat de opleiding goed aansluit bij hun huidige functie. 70% van hen geeft aan al tijdens de opleiding van baan veranderd te zijn. Het panel is ervan overtuigd, op grond van bestudeerde producten van studenten, documentatie over feedback vanuit het werkveld en gesprekken met leden van het werkveld dat studenten op het moment van afstuderen het vereiste niveau hebben bereikt. Het panel merkt ook mogelijkheid tot verbetering op en noemt daarvan enkele concrete voorbeelden.

De opleiding heeft de volgende streefcijfers geformuleerd voor het onderwijsrendement:

- propedeuserendement: 65% voltijd, 70% deeltijd
- uitval na één jaar: 25% voltijd, max. 15% deeltijd
- uitval na twee jaar: 35% voltijd, max. 35% deeltijd
- onderwijsrendement (vijf jr): 60% voltijd, 65% deeltijd
- studieduur afgestudeerden: 54 maanden voor de voltijdopleiding, onder het landelijk gemiddelde voor de deeltijdopleiding.

Het panel vindt de opgestelde streefdoelen voor zowel de voltijdopleiding als de deeltijdopleiding redelijk. De streefcijfers worden voor het grootste deel gerealiseerd.

De NVAO stelt vast dat in het VBI-rapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden NQA dit onderwerp positief heeft bevonden.

De NVAO beoordeelt derhalve het onderwerp 'resultaten' als voldoende.

pagina 7 van 8 **Besluit:**

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, tweede lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 30 november 2010 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid heeft het college van bestuur geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit dat accreditatie wordt verleend aan de hbo-bachelor Facility Management (240 ECTS; varianten: voltijd en deeltijd; locatie: Rotterdam) van de Hogeschool Rotterdam te Rotterdam.

Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2012 en is van kracht tot en met 31 december 2017.

Den Haag, 23 december 2010

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

Guido Langouche
vicevoorzitter

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

pagina 8 van 8 **Bijlage: Overzicht van beoordelingen door het panel**

Onderwerp	Facet	Beoordeling door VBI	Beoordeling door VBI
		<i>voltijd</i>	<i>deeltijd</i>
1. Doelstellingen	1.1 domeinspecifieke eisen	V	V
	1.2 niveau bachelor	G	G
	1.3 oriëntatie hbo	G	G
	Beoordeling onderwerp	V	V
2. Programma	2.1 eisen hbo	G	G
	2.2 relatie doelstellingen – programma	V	V
	2.3 samenhang programma	G	G
	2.4 studielast	G	G
	2.5 instroom	G	G
	2.6 duur	V	V
	2.7 afstemming vormgeving en inhoud	G	G
	2.8 beoordeling en toetsing	V	V
	Beoordeling onderwerp	V	V
3. Inzet personeel	3.1 eisen hbo	G	G
	3.2 kwantiteit personeel	G	G
	3.3 kwaliteit personeel	G	G
	Beoordeling onderwerp	V	V
4. Voorzieningen	4.1 materiële voorzieningen	G	G
	4.2 studiebegeleiding	G	G
	Beoordeling onderwerp	V	V
5. Interne kwaliteitszorg	5.1 evaluatie resultaten	V	V
	5.2 maatregelen tot verbetering	G	G
	5.3 betrokkenheid medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	G	G
	Beoordeling onderwerp	V	V
6. Resultaten	6.1 gerealiseerd niveau	V	V
	6.2 onderwijsrendement	V	V
	Beoordeling onderwerp	V	V
Eindoordeel		Positief	Positief

*) E=excellent, G=goed, V=voldoende, O=onvoldoende